UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

3. LÉKAŘSKÁ FAKULTA

Ústav ošetřovatelství

Monika Papp

Vztahy mezi lékaři a sestrami na chirurgickém pracovišti pohledem jednotlivých generací

Relationships between physicians and nurses at the surgical department from perspective of different generations

Bakalářská práce

Praha, duben 2020

Autor práce: Monika Papp

Studijní program: Ošetřovatelství

Bakalářský studijní obor: Všeobecná sestra

Vedoucí práce: **PhDr. Marie Zvoníčková**

Pracoviště vedoucího práce: **Ústav ošetřovatelství 3. LF UK**

Předpokládaný termín obhajoby: červen 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracovala samostatně a použila výhradně uvedené citované prameny, literaturu a další odborné zdroje. Současně dávám svolení k tomu, aby má bakalářská práce byla používána ke studijním účelům.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací. Potvrzuji, že tištěná i elektronická verze v Studijním informačním systému UK je totožná.

V Praze dne 15. 4. 2020 Monika Papp

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala za výborné odborné vedení, za cenné rady a za velmi laskavý a trpělivý přístup paní doktorce Marii Zvoníčkové. Další poděkování za podporu a trpělivost při studiu patří rodině.

Obsah

OBSAH **5**

ABSTRAKT **6**

ABSTRACT **7**

ÚVOD **8**

1. TEORETICKÁ ČÁST **9**

1.1 Mezilidské vztahy 9
1.1.1 Pracovní vztahy 10
1.1.2 Komunikace 10
1.2 Profesní etika 11
1.2.1 Etický kodex České lékařské komory 11
1.2.2 Etický kodex sester 12
1.3 Profesní role 12
1.3.1 Společné znaky 13
1.3.2 Historie versus současnost 13
1.4 Klinické prostřední 14
1.4.1 Chirurgie 14
1.4.2 Výuka studentů 15
1.5 Generace na pracovním trhu 15
1.5.1 Generace Baby Boomers 16
1.5.2 Generace X 16
1.5.3 Generace Y 17
1.5.4 Generace Z 18
1.5.5 Další generace a souvislosti 18

2. EMPIRICKÁ ČÁST **20**

2.1 Etická komise 20
2.2 Metodika 20
2.2.1 Cíl 20
2.2.2 Metoda výzkumu 20
2.2.3 Sběr dat 22
2.2.4 Výběr vzorku 22
2.3 Analýza dat 26
2.3.1 Výsledky šetření 27

3. DISKUZE **41**

ZÁVĚR **43**

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY **44**

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ **48**

SEZNAM PŘÍLOH **49**

PŘÍLOHY **50**

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá vztahy mezi lékaři a sestrami. V teoretické části autorka popisuje vztahy a jejich vývoj v obecné rovině. Věnuje se etickým aspektům povolání sestry a lékaře, okrajově popisuje genderovou problematiku obou profesí. Déle charakterizuje chirurgické pracoviště a jeho specifika. Závěrečná část představuje jednotlivé generace: nejstarší Generaci Baby Boomers, Generaci X, Generaci Y a nejmladší Generaci Z, která nyní vstupuje na pracovní trh.

Empirická část zkoumá pracovní vztahy a spolupráci obou profesí na chirurgickém pracovišti. Každé tvrzení je hodnoceno jako celek a následně posuzováno jednotlivými generace.

Celkové výsledky ukázaly lehce nadprůměrnou spokojenost. Jednotlivé generace mají ale rozdílné názory.

Klíčová slova: vztahy, etický kodex, lékař, všeobecná sestra, generace Baby Boomers, Generace X, Generace Y, Generace Z.

Abstract

The bachelor thesis deals with relationships between physicians and nurses. In the theoretical part the author describes relations and their development in general. It deals with ethical aspects of the profession of nurse and physician, partially describes gender issues of both professions. It also characterizes the surgical workplace and its specifics. The final part introduces the individual generations: the oldest Generation Baby Boomers, Generation X, Generation Y and the youngest Generation Z, which is now entering the labor market.

The empirical part examines working relationships and cooperation of both professions in the surgical department. Each statement is evaluated as a whole and then assessed by individual generations.

Overall results showed slightly above average satisfaction. But different generations have different opinions.

Keywords: relationships, Code of Ethics, physician, nurse, Baby Boomers generation, Generation X, Generation Y, Generation Z**.**

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala výzkum na téma Vztahy mezi lékaři a sestrami na chirurgickém pracovišti. Jednak jsem si chtěla zdokonalit své dovednosti v oblasti výzkumu a jednak mne zajímají pracovní vztahy a jejich vývoj v čase.

Teoretická část pojednává o důležitosti rodinné výchovy včetně komunikace a jejich vliv na vývoj vztahů. Charakterizuje etiku a role obou profesí včetně genderových specifik. Dále se zabývá specifikou klinické chirurgie. Poslední oddíl definuje jednotlivé generace, jejich povahu a pracovní návyky.

V empirické části je objasněna metodika a uvedeny výsledky výzkumu jak celkové, tak z pohledu jednotlivých kohort.

Cílem mé práce bylo zjistit rozdíly, případně shody, jednotlivých generací.

1. Teoretická část

Již Aristoteles prohlásil, že člověk je tvor společenský. Další tvrzení uvádí, že jsme tím, v jaké společnosti se nacházíme. A ne nadarmo se říká, co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš.

Totéž platí i pro rodinnou výchovu, která nám dává základ na podobu i kvalitu vztahů, a dle jejích pravidel jednáme po zbytek života. Od narození navazujeme vztahy se svým okolím. Do dvou let věku je nejdůležitější matka, pak následuje vztah k otci (děti se učí rolím muže nebo ženy od svých rodičů), případně se zde objevuje vztah k sourozencům, kteří jsou trenažérem pro vztahy s vrstevníky. Další vztah nadřízený – podřízený, neboli vztah k autoritě, se dítě učí ve školním věku. Posledním vztahem k dotvoření kostry je vztah erotický. V dospělosti máme vztahy různé kvality a kvantity. Ve stáří, ale někdy i v průběhu života, některé vztahy mizí. (13)

1.1 Mezilidské vztahy

Během života vstupujeme do spletitých sítí mezilidských vztahů, které můžeme rozdělit podle způsobu vzniku na formální a neformální.

Neformální vztahy jsou založené na emocích, neřídí se striktními pravidly, jsou většinou dobrovolné. Najdeme je v rodině, mezi přáteli, v zájmových komunitách. (29)

Formální vztahy jsou neosobní, orientované na efektivní plnění úkolů. Mohou být horizontální nebo vertikální, jsou jasně definované strukturou organizace. Organizace může být soukromá firma nebo státní instituce. (29)

Oba typy vztahů potkáme v zaměstnání.

1.1.1 Pracovní vztahy

Vertikální struktuře organizace dominují formální vztahy, které se řídí pravidly etikety, nadřízený podřízenému vyká a naopak. V posledních letech se u nás zdomácnělo vykání ve spojení s křestním jménem, které vzbuzuje větší důvěrnost.

V horizontální struktuře instituce najdeme jak formální, tak i neformální vztahy, více či méně přátelské, pracovníci si mohou vykat i tykat. Oba vztahy nalezneme jak mezi jednotlivými skupinami pracovníků (např. skupina lékařů, skupina sester), tak i uvnitř samotné skupiny. Bártlová uvádí, že vztah lékařů k sestrám nejméně ovlivňuje pohlaví, fyzická přitažlivost a věk. Do popředí vztahu lékaři staví profesionální schopnosti a dovednosti sester, dále jejich chování, osobnostní charakteristiky a vzdělání (3).

1.1.2 Komunikace

Komunikace je základem vztahu, její úroveň určuje úroveň vztahu. Profese sestry i lékaře absolvovala historický vývoj, neustále prochází změnami a s touto problematikou se oba obory intenzivně potýkají (3). Důležitým prvkem při výkonu povolání je nejen sdělení verbální a neverbální, ale také sdělování činy neboli, jak jednáme, jak se chováme a jak spolupracujeme (31).

„Týmová práce vyžaduje schopnost přesného pojmového vyjadřování, formulaci písemného záznamu, vyjádřit názor, myšlenku, naslouchat, mlčet, rozumět druhým, schopnost pozorovat, vyjádřit zjištěný stav“ (3, s. 93). Tohle všechno klade nároky na každého člena týmu a vyžaduje neustálé vzdělávání. Díky tomu můžeme lépe rozvíjet pracovní vztahy. (3)

1.2 Profesní etika

Organizace může upravovat vztahy na pracovišti etickým kodexem. Tato pravidla chování mohou být dobrovolná nebo povinná a zaměstnanci by se jimi měli řídit. „Tyto kodexy a v nich obsažené „svaté pravdy“ o vzájemné úctě a příkladné spolupráci ale nevyřeší problémy s komunikací na pracovištích. Bohužel ale neexistují zázračné manuály a možná neexistují proto, že profesní komunikace se považuje za samozřejmost, kterou přece každý umí“. (26, s. 305)

Nejstarším dochovaným etickým kodexem je Hippokratova přísaha, žádné jiné povolání, jehož zásady přetrvávají dodnes, takový předpis nemá. Stala se předlohou pro lékařské sponze, které se měnili v čase dle společensko-politických hodnot a ve kterých již dnes chybí projev kolegiality uvádění v úvodu přísahy. (26)

1.2.1 Etický kodex České lékařské komory

Česká lékařská komora je stavovská organizace, která sdružuje v ČR lékaře, pro které je členství povinné. Má svůj vlastní etický kodex, který nabyl účinnosti 1. 1. 1996 a který byl novelizován k 2. 12. 2019. Tento kodex již v §4 popisuje vztahy mezi lékaři a v §5 zmiňuje vztahy s nelékaři:

„(1) Lékař spolupracuje se zdravotními pracovníky vyškolenými v různých specializovaných činnostech. Pověří-li je diagnostickými nebo léčebnými úkoly a dalšími procedurami, musí se přesvědčit, zda jsou odborně, zkušenostmi i zodpovědností způsobilí tyto úkony vykonávat.

(2) Lékaři není dovoleno vyšetřovat nebo léčit s osobou, která není lékařem a nepatří k zdravotnímu personálu. Tyto osoby nesmějí být přítomny ani jako diváci při lékařských výkonech. Výjimkou z uvedených zásad jsou osoby, které se u lékaře vzdělávají, nebo pracují v lékařských oborech a dalších osob, s jejichž přítomností pacient souhlasí, pokud není lékařsky zdůvodněných námitek“. (8)

Pro zvládnutí náročného povolání lékaře je důležité v sobě pěstovat lékařské stavovské ctnosti jako jsou: láska k nemocnému, obětavost, pokora, trpělivost, obětavost, vlídnost, sociální cítění, nezištnost, velkorysost, taktnost, ohleduplnost, diskrétnost, poctivost, spolehlivost, ochota, optimismus, sebeovládání, tvořivost, soustředěnost, otužilost, disciplinovanost a moudrost (27). Tyto vlastnosti by měl lékař projevovat nejen vůči pacientům, ale také vůči kolegům.

1.2.2 Etický kodex sester

O vzniku vlastní komory sestry jednají od roku 2011. Nejvýznamnější profesní organizací, která dobrovolně sdružuje sestry je Česká asociace sester, která převzala Etický kodex sester vypracovaný Mezinárodní radou sester. Ve čtvrtém článku zmiňuje:

- „Sestra udržuje vztahy spolupráce se svými spolupracovníky z oboru ošetřovatelství a dalších oborů.

- Sestra podnikne odpovídající kroky, aby ochránila občany, když je jejich péče ohrožena jejím spolupracovníkem nebo kteroukoliv jinou osobou“. (23)

Sesterské stavovské ctnosti jdou s drobnými nuancemi ruku v ruce s těmi lékařskými a řadíme mezi ně: cílevědomost, diskrétnost, důvěryhodnost, kolegialita, láska k nemocnému, nezištnost, obětavost, odpovědnost, ohleduplnost, ochota, optimismus, otužilost, poctivost, radost, sebeovládání, sociální cítění, spolehlivost, taktnost, trpělivost, tvořivost, vlídnost a velkorysost. (19)

1.3 Profesní role

Pojmem role rozumíme soubor očekávaných jednání osoby, která zaujímá určité společenské postavení (16).

Atmosféru uvnitř pracovního týmu může ovšem narušit skutečnost, kdy reálné role kolidují s rolemi očekávanými, které jsou nám předkládány a idealizovány televizními seriály českými i zahraničními, např. Nemocnice na kraji města, Nemocnice Chicago Hope, Stefanie apod. (26)

1.3.1 Společné znaky

Roli lékaře poprvé popsal sociolog Talcott Parsons (2) a její znaky byly následně převedeny i do role sestry (7). Prvním znakem je funkční specifita, která vyjadřuje nutnost formální a faktické odborné kompetence pro výkon povolání. Druhý znak popisuje emocionální neutralitu, která charakterizuje věcně orientovaný způsob jednání bez emocionální účasti. Třetím znakem je univerzalismus, který pojednává o schopnosti pomoci každému, kdo pomoc potřebuje. Poslední hodnotou je kolektivní orientace (sociocentrismus), která vychází z jednání, kdy zdravotník staví potřeby nemocného před potřeby vlastní. (2, 7)

1.3.2 Historie versus současnost

V minulosti dominoval paternalistický vztah nejen mezi lékařem a pacientem ale také mezi lékařem a sestrou. Díky společenským změnám a zvyšujícím se znalostem sester tento vztah střídá vztah partnerský (stejně jako vztah s pacientem). Na sestry jsou kladeny větší nároky stran vzdělání a mladí lékaři si toho začínají být vědomi. Možná také díky tomu, že se dnes tyto profese potkávají na stejné akademické půdě.

Důležitým faktorem ovlivňující vzájemné vztahy jsou také genderové role. Dříve zažitý model lékař = dominantní muž a sestra = podřízená žena se také mění.

Nadřazené chování některých lékařek se vysvětluje dominantním mužským prostředím, ve kterém musely tyto ženy uspět, což se po 6 let studií odrazilo i

v její osobnosti, a na rozdíl od muže nemá potřebu se chovat k druhé ženě galantně. (30)

Zatímco ženy lékařky přicházeli na lékařské fakulty s emancipací, muži sestry si dali na čas ještě cca 100 let, což zřejmě souviselo se společenským postavením sestry v tehdejších dobách. Dnešní sestra muž pracuje především v akutní péči.

1.4 Klinické prostřední

Při výkonu povolání jsme součástí týmu, v každé nemocnici se vždy jedná o multidisciplinární tým, a nacházíme se v jakémsi prostředí, dle daného medicínského oboru, více či méně přátelském, více či méně konkurenčním.

1.4.1 Chirurgie

Chirurgie je jedním z nejstarších lékařských oborů. Název pochází ze slova cheirurgia (cheir = ruka; ergein = pracovat), neboli práce rukou. Dříve byl takový lékař nazýván ranhojičem. (32)

Obor dělíme na všeobecnou chirurgii a specializovanou (neurochirurgie, kardiochirurgie, urologie apod.). Specifické obory si žádají jak specifické znalosti a dovednosti lékaře tak i oborové vědomosti a dovednosti sester.

Zatímco sestry pracují na jednom úseku (pohotovost, ambulance, lůžkové oddělení, zákrokový sál, operační sál), lékař se v průběhu dne několikrát přesunuje z místa na místo: někdy dle harmonogramu (operační program, ordinační hodiny v ambulanci) jindy hekticky (akutní operace, zhoršení stavu pacienta). Práce na operačním sále je velmi náročná a stresující, kombinuje v sobě námahu fyzickou i psychickou. Pro lékaře je klíčová zručnost a dokonalé znalosti anatomie a patologie (32). Chirurgické ošetřovatelství vyžaduje především znalost

souvislostí zdravotního stavu s operačním výkonem a možných komplikací, dále náležitosti předoperační přípravy a pooperační péče (17).

1.4.2 Výuka studentů

Na tomto místě bych ještě ráda zmínila skupinu osob, která je přechodně součástí týmu. Jedná se o studenty ošetřovatelství i o mediky, kteří jsou velice vnímavý k chování zdravotnického týmu mezi s sebou i k nim samotným.

Negativní zkušenosti je od oboru, i když oblíbeného, spíše odrazují. Pozitivní zkušenosti je motivují. (11) Je třeba mít na paměti, že i když základy výchovy mají vštípené z rodiny, stále se jedná o adolescenty, kteří se formují a mohou se ztotožnit jak s pozitivním vzorcem chování zdravotnického personálu, tak i s tím negativním.

Tato problematika se týká i nově příchozího zaměstnance.

1.5 Generace na pracovním trhu

Pojem generace vyjadřuje velkou sociální skupinu podobného věku, historických a kulturních prožitků (16).

Různé zdroje uvádí různé názvy jednotlivých generací a taky různé věkové hranice, jak je uvedeno v příloze na obrázku č. 1 (18) a na obrázku č. 2 (22), což je důsledek státní příslušnosti dané generace (např. rozdílný historický a technický vývoj v Německu, Tunisku, Japonsku). Pro účely této práce jsem zvolila vymezení generací z roku 2019, kterou na svých stránkách zveřejnil výzkumný ústav Pew Research Centre sídlící ve Washingtonu, DC, a to z důvodu aktuálnosti a dále z logiky celosvětových událostí, které budou dále popsány (viz obrázek č. 3).

Na trhu práce se nám nyní potkávají 4 různé generace a více než sociologii, zajímá tento fenomén zaměstnavatele, potažmo oddělení řízení lidských zdrojů.

Řeší, jak si udržet pracovníky jednotlivých generací při jejích odlišných potřebách a požadavcích.

1.5.1 Generace Baby Boomers

Generace Baby Boomers je narozená v letech 1946 až 1964. Jedná se o jedinou oficiálně uznanou generaci Americkým úřadem pro sčítání lidu založenou na slavném nárůstu porodů po druhé světové válce v roce 1946 a významném poklesu porodnosti po roce 1964 (9).

Vyrůstali v době rozmachu televize, která zajišťovala jejich spojení se světem. Zažili studenou válku, svět byl rozdělen na Východ (komunismus, nedostatek zboží) a Západ (ekonomický růst, hippies, punk, válka ve Vietnamu). (15, 28)

Dnes je jim 56 až 74 let, část z nich je již ve starobním důchodu, část z nich ještě pracuje. Ke svému zaměstnavateli jsou velmi loajální a jsou mu věrni. Jsou velmi pracovití, pracují přesčas, významnou roli pro ně hraje smysluplnost jejich práce a osobní růst. Odpovědnost a týmová práce je pro ně motivací. (14)

1.5.2 Generace X

Generace X se narodila v letech 1965 až 1980, název nese podle stejnojmenné knihy kanadského autora Douglase Couplanda. V ČR se označuje termínem Husákovy děti podle Gustáva Husáka, který byl v letech 1975 až 1989 prezidentem tehdejší ČSSR, a také díky propopulačním opatřením státu. Každému členu této kohorty za vlády prezidenta Husáka bylo 9-10 let.

Narodili se do analogové doby, ale vyrůstali v době digitální. V době prvních počítačů, walkmanů a kazetových magnetofonů, jejich rodiče byli často rozvedení. Sami se následně často rozváděli. Část z nich se ve studentských letech

aktivně zúčastnila sametové revoluce v roce 1989. Mimoto zažili normalizaci, počátky kapitalismu a globalizace, první strach z AIDS. (9, 15, 22)

Dnes jsou ve věku 40 až 55 let. Tvrdě pracují, přesčas berou jako normu, za tuto práci očekávají kariérní postup po odchodu starší generace, případně vlastní firmu, kterou založili v 90. letech. V zaměstnání, do kterého nastoupili po škole, jsou často dodnes. Jedná se o nejtypičtější rys této kohorty. Práci upřednostňují před rodinou. Nevyhledávají konflikty. (14)

1.5.3 Generace Y

Generace Y je narozená v letech 1981 až 1996. Označuje se také termínem Mileniálové, což je dáno dospělostí nejstarších jedinců na prahu nového tisíciletí. Dolní hranici určují události 11. září 2001, které je schopno chápat již pětileté dítě (9). V ČR někdy nesou označení Havlovy děti podle Václava Havla, který zastával prezidentský mandát v letech 1989 až 2003 a těmto dětem v těchto letech bylo 7-8 let. Sama generace se k tomuto označení hrdě hlásí. (12, 21, 22)

Jejich dětství provázel nástup internetu a mobilních telefonů. Vyrůstali po pádu „Železné opony“, a proto berou svobodu jako samozřejmost. Většinou odmítají manželství a páry spolu žijí v nesezdaném svazku. Jsou první globalizovaná generace, která téměř po celém světě sledovala stejné seriály (Krok za Krokem, Beverly Hills 902 10, Přátelé), poslouchala stejnou hudbu (Backstreet Boys, Scooter) a jedla ve stejných fast foodech (Mc Donalds, KFC). Jsou potomky Baby Boomers, kteří své děti velmi chválili a tvrdili, že zvládnou vše, pokud budou chtít. Tuto generaci také vystihuje část refrénu písně GeneracYa: „Jsem generace Ypsilon, nemusím nic, a můžu všechno. A možností mám milión, tak je zkouším, zkouším po jednom ...“ (10) interpretovaný Ewou Farnou, která spadá do této kohorty. (9, 15, 22)

Dnes je jim 24 až 39 let, část z nich ještě studuje a pracuje při studiu nebo pracuje a studuje při zaměstnání. Od zaměstnavatele požadují flexibilitu: zkrácené úvazky, pružnou pracovní dobu, home office, relaxační zóny, … Odmítají práci

přesčas, protože rodina, případně volný čas, je pro ně důležitější než práce. Práce, která je rozvíjí a baví, je pro ně motivující. Nevadím jim často měnit práci. Díky sebevědomé výchově vstupují často do konfliktů. (14)

1.5.4 Generace Z

Nejmladší generací, která pomalu vstupuje na pracovní trh, je generace Z narozena v letech 1997 až 2012. Z původního označení Post-Millennials se prozatím vžil termín Generace Z (9). Jaké označení se pro tuto generaci u nás vžije, ukáže čas. Je ještě příliš mladá.

Narodili se a vyrostli v digitálním světě, neznají život bez mobilního telefonu a Wi-fi. Jejich dětství ovlivňuje od událostí 11. září 2001 válka proti terorismu, světová finanční krize roku 2008 a multikulturní prostředí. Jsou potomci generace X a většinou nemají sourozence. (9, 22)

Dnes je jim 8 až 23 let a převážná většina této kohorty ještě studuje. Od těch nejstarších členů zatím víme, že nejsou loajální a jsou větší individualisté, nedokáží se soustředit a jsou netrpělivý. Měli by mít obdobné požadavky jako Mileniálové, ale toto odvážné tvrzení bude teprve prověřeno vstupem většiny generace na pracovní trh. (14)

1.5.5 Další generace a souvislosti

Pro úplnost zde ještě uvádím poslední známou generaci Alpha, které je nyní 7 let a méně a její členové jsou potomky Mileniálů. Název Alpha poprvé zmínil Mark McCrindle (22). Na základě výsledků vlastního výzkumu tak nazval zcela novou generaci 21. století v souladu s vědeckou nomenklaturou používáním řecké abecedy po latince jako začátek něčeho nového.

Jakým způsobem ovlivní tuto a předchozí generace aktuální pandemie Covid-19 (24) a její ekonomické následky prozradí následující léta. Výuka na

některých školách probíhá on-line, pracujeme v režimu home office, kde to dosud bylo nemyslitelné, znovuotevření hranic je v nedohlednu a některé podniky z různých odvětví, které musely zavřít, už se možná neotevřou. Domnívám se, že tato situace bude dalším mezníkem pro výzkumníky nejen v oblasti sociologie.

Na závěr bych ráda ještě zmínila, že toto dělení generací je především dělení podle kalendářního věku. Přihlíží ale taky nejvíce k dalším společným atributům, jako je kultura, sociální postavení, ekonomika, politické uspořádání a nové technologie.

2. Empirická část

2.1 Etická komise

Každý výzkum ve zdravotnickém zařízení musí schválit její etická komise, která sleduje a kontroluje dodržování etických principů: úcta k lidem, respektování důstojnosti člověka, neškodit, prospěšnost, spravedlnost, informovaný souhlas, anonymita a důvěrnost (4, 20). Souhlas s prováděním tohoto výzkumu dala etická komise dané nemocnice.

2.2 Metodika

2.2.1 Cíl

Cílem výzkumu bylo zjistit, jaké vztahy mají sestry s lékaři, jak vnímají vzájemnou spolupráci včetně názorů lékařů na sestry a jakou roli hrají generační rozdíly ve zkoumané skupině respondentů.

2.2.2 Metoda výzkumu

Z možných technik sběru byla použita dotazníková forma, nikoli v papírové formě, ale v elektronické podobě za použití tabletu. Dotazník, který byl použit a validován podle Content Validity Indexing, byl součástí pilotního projektu RN4CAST.

Z dotazníku jsem vybrala následující tvrzení:

Z oddílu A

2. Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy (vzájemný respekt, komunikace, kolegialita, ochota pomoci si navzájem atd.)

7. Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester

13. Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty

17. Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře

21. Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru

26. Lékaři a sestry spolupracují

30. Lékaři si sester velmi váží

Z odpovědí bylo možno vybrat stanovisko: naprosto nesouhlasím, spíše nesouhlasím, spíše souhlasím, naprosto souhlasím.

Z oddílu D

1. Pohlaví (odpovědi muž nebo žena)

2. Věk (odpověď ve formě vepsaného čísla)

6. Máte bakalářské vzdělání v ošetřovatelství? (odpověď ano nebo ne)

9. Kolik let pracujete jako všeobecná sestra? a) celkem v pracovním životě (odpověď ve formě vepsaného čísla)

10. Kolik let pracujete jako praktická sestra? a) celkem v pracovním životě (odpověď ve formě vepsaného čísla)

Vztahy na pracovišti:

2. Mám lepší vztah s mladšími lékaři (odpověď ano nebo ne)

3. Mám lepší vztah se staršími lékaři (odpověď ano nebo ne)

Z otázek 1 až 10 oddílu D se následně generovaly grafy č. 1, 2 a 3 a tabulky č. 1, 2 a 3.

2.2.3 Sběr dat

Sběr dat probíhal každý den v období 6. 2. 2019 až 26. 2. 2019.

Výzkumu se zúčastnily dobrovolně všechny sestry (mimo ty, které měly řádnou dovolenou, nebo byly tč. v pracovní neschopnosti). Byly motivovány a poučeny o důležitosti účasti v pilotním projektu staniční a vrchní sestrou.

Výzkumný tým sbíral data výhradně po službě sester, tzn. od 18:30 do 19:30 a od 6:30 do 7:30 a vždy byl u respondentů přítomen a nápomocen při nejasnostech. Respondenti vyplňovali dotazník na tabletech, kam se přihlásili vylosovaným unikátním heslem, které následně sami znehodnotili. Tablety byly po sběru dat řádně nabity a uzamčeny u staniční sestry daného oddělení.

První sběr dat proběhl 6. 2. 2019 po denní službě v 18:30. Poté se výzkumný tým domlouval s noční směnou, zda a v kolik může přijít následující den stran dalšího sběru dat. Toto velmi náročné domlouvání a sběr dat trval 14 dnů. O víkendu či večer spěchali respondenti domů z důvodu špatného spojení domů nebo byli z předchozí služby velmi unavené. Vyplnění dotazníku trvalo průměrně 45 minut.

2.2.4 Výběr vzorku

Sběr dat probíhal na vybraných lůžkových odděleních chirurgického typu dané nemocnice. Celkem bylo dotázáno 50 respondentů z následujících oddělení: chirurgických, ortopedických a urologických.

U respondentů jsem se zaměřila na následující základní charakteristiky: věk, pohlaví, vzděláni, které jsou uvedeny v následujících tabulkách.

Věk

V následujícím grafu č. 1 a tabulce č. 1 je uvedena věková struktura respondentů a zařazení do příslušné generace. Průměrný věk sester je 32 let.

Graf č. 1 Věková struktura dle generací

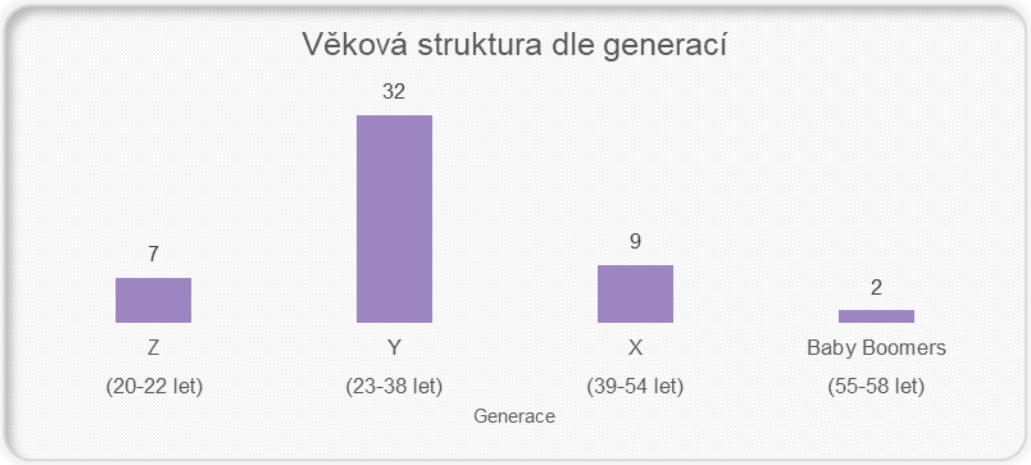

Tabulka č. 1 Věková struktura dle generací

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
	7	14%	32	64%	9	18%	2	4%	50	100%

Z celkového počtu 50 respondentů spadalo do generace Z 7 sester, což odpovídá 14 %. Do generace Y spadalo 32 sester, což odpovídá 64 %. Do generace X spadalo 9 sester, což odpovídá 18 %. Do generace Baby Boomers spadaly 2 sestry, což odpovídá 4 %.

Pohlaví

Zastoupení mužů a žen v jednotlivých generacích je znázorněno v grafu č. 2 a tabulce č. 2.

Graf č. 2 Pohlaví dle generací

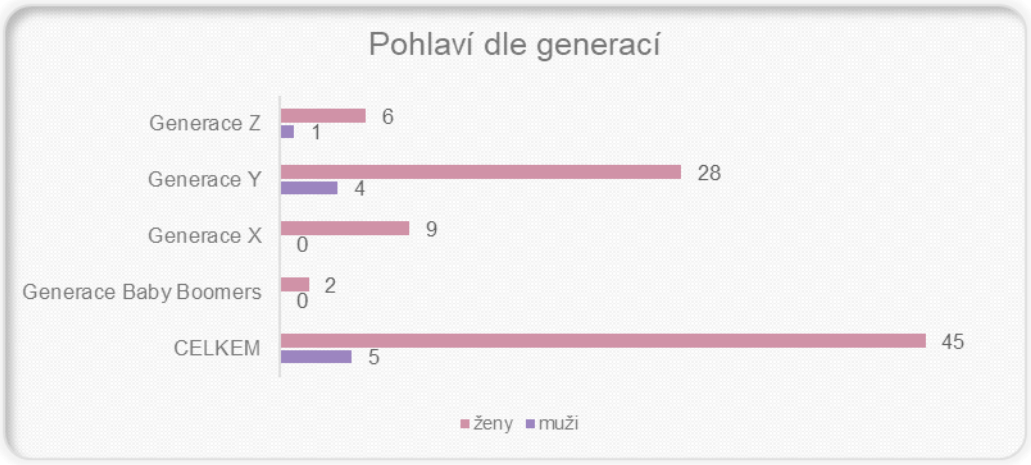

Tabulka č. 2 Pohlaví dle generací

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
ženy	6	86%	28	88%	9	100%	2	100%	45	90%
muži	1	14%	4	12%	0	0%	0	0%	5	10%

Z celkového počtu dotazovaných respondentů bylo 5 mužů a 45 žen, což odpovídá 10 % mužů a 90 % žen. Do generace Z spadal 1 muž a 6 žen, což odpovídá 14 % mužů a 86 % žen. Do generaci Y spadali 4 muži a 28 žen, což odpovídá 12 % mužů a 88 % žen. Do generaci X spadaly pouze ženy v počtu 9, což odpovídá 100 % zastoupení. Do generaci Baby Boomers spadaly pouze ženy v počtu 2, což odpovídá 100 % zastoupení.

Vzdělání

Vzdělání respondentů je uvedeno v následujícím grafu č. 3 a v tabulce č. 3. Výsledky byly vyhodnoceny dle odpovědí na otázky: „Máte bakalářské vzdělání v ošetřovatelství?“ a „Kolik let pracujete jako praktická sestra?“. Vzhledem k nezanedbatelnému množství praktických sester jsem pro zajímavost řadila i tuto proměnou.

Graf č. 3 Vzdělání dle generací

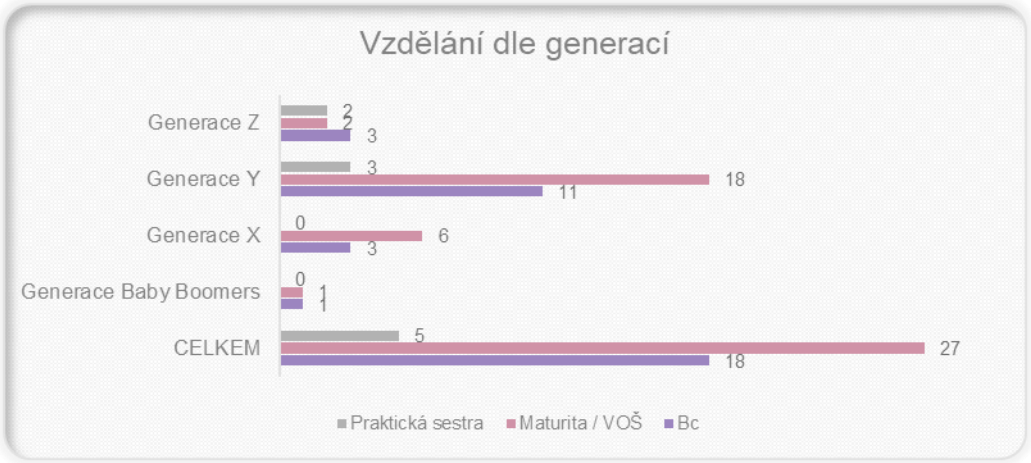

Tabulka č. 3 Vzdělání dle generací

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
Praktická sestra	2	28%	3	10%	0	0%	0	0%	5	10%
Maturita / VOŠ	2	28%	18	56%	6	67%	1	50%	27	54%
Bc.	3	44%	11	34%	3	33%	1	50%	18	36%

Z celkového počtu respondentů bylo 5 praktických sester, 27 všeobecných sester s maturitou (získanou do roku 2004) nebo s vyšším odborným vzděláním a 18 sester s bakalářským vzděláním v oboru, což odpovídá 10 % praktických

sester, 54 % sester s maturitou nebo vyšším odborným vzděláním a 36 % sester s bakalářským vzděláním. Do generace Z spadají 2 praktické sestry, 2 sestry s maturitou nebo VOŠ a 3 sestry s bakalářským vzděláním, což odpovídá 28 % praktických sester, 28 % sester s maturitou nebo VOŠ a 44 % sester s bakalářským vzděláním. Do generace Y spadají 3 praktické sestry, 18 sester s maturitou nebo VOŠ a 11 sester s bakalářským vzděláním, což odpovídá 10 % praktických sester, 56 % sester s maturitou nebo VOŠ a 34 % sester s bakalářským vzděláním. Do generace X spadá 0 praktických sester, 6 sester s maturitou nebo VOŠ a 3 sestry s bakalářským vzděláním, což odpovídá 0 % praktických sester, 67 % sester s maturitou nebo VOŠ a 33 % sester s bakalářským vzděláním. Do generace Baby Boomers spadá 0 praktických sester, 1 sestra s maturitou nebo VOŠ a 1 sestra s bakalářským vzděláním, což odpovídá 0 % praktických sester, 50 % sester s maturitou nebo VOŠ a 50 % sester s bakalářským vzděláním.

2.3 Analýza dat

Získaná data byla zpracována v programu Excel ze sady Microsoft Office. Ke každému tvrzení byl vygenerován graf a tabulka. Odpovědi byly filtrovány a rozděleny dle jednotlivých generací dle udaného věku.

2.3.1 Výsledky šetření

Pro lepší přehlednost jsem v následujícím oddíle vybrané výroky seřadila dle celkového hodnocení: od nejpozitivněji hodnocených po ty nejvíce negativně hodnocené, jak ukazuje graf č. 4 a tabulka č. 4. Jednotlivá tvrzení budou dále podrobně rozebrány ve vztahu ke generacím.

Graf č. 4 Stanoviska všech generací k jednotlivým tvrzením

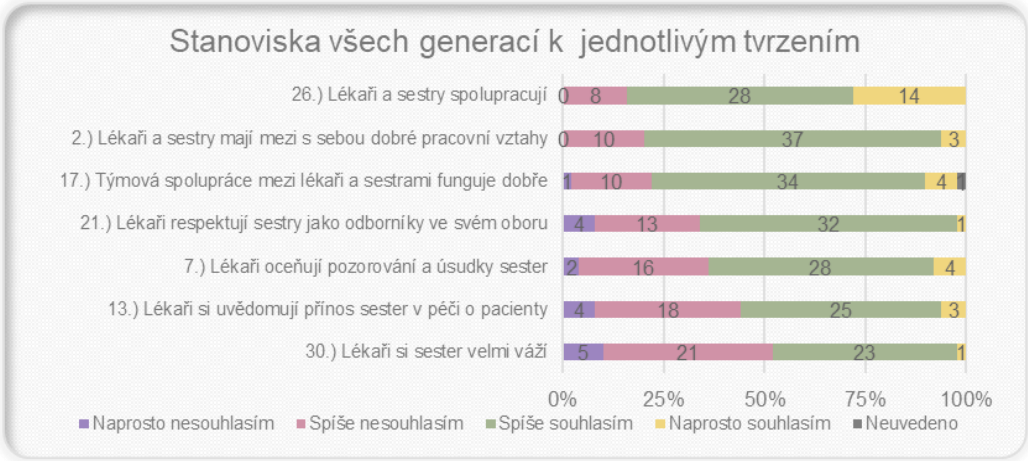

Tabulka č. 4 Stanoviska všech generací k jednotlivým tvrzením

	Tvrzení 26.)		Tvrzení 2.)		Tvrzení 17.)		Tvrzení 21.)		Tvrzení 7.)		Tvrzení 13.)		Tvrzení 30.)	
četnost	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	0	0%	1	2%	4	8%	2	4%	4	8%	5	10%
spíše nesouhlasím	8	16%	10	20%	10	20%	13	26%	16	32%	18	36%	21	42%
spíše souhlasím	28	56%	37	74%	34	68%	32	64%	28	56%	25	50	23	46%
naprosto souhlasím	14	28%	3	6%	4	8%	1	2%	4	8%	3	6%	1	2%
neuvedeno	0	0%	0	0%	1	2%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%

Tvrzení č. 26: Lékaři a sestry spolupracují.

Graf č. 5 Lékaři a sestry spolupracují

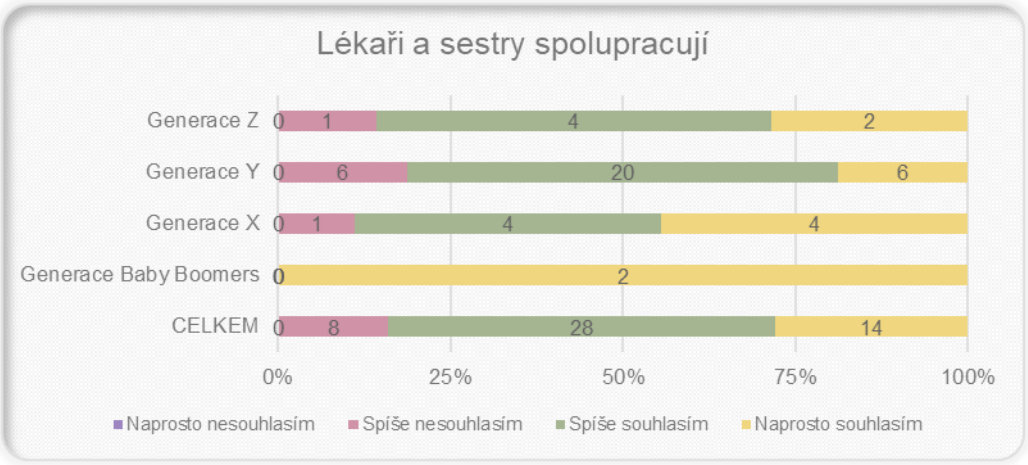

Tabulka č. 5 Lékaři a sestry spolupracují

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
spíše nesouhlasím	1	14%	6	19%	1	10%	0	0%	8	16%
spíše souhlasím	4	57%	20	62%	4	45%	0	0%	28	56%
naprosto souhlasím	2	29%	6	19%	4	45%	2	100%	14	28%

S výrokem „Lékaři a sestry spolupracují“ naprosto nesouhlasilo 0 respondentů; spíše nesouhlasilo 8 respondentů, což odpovídá 16 %; spíše souhlasilo 28 respondentů, což odpovídá 56 %; naprosto souhlasilo 14 respondentů, což odpovídá 28 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 14 %; spíše souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 57 %, a naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 29 %. Za generaci Y s tímto výrokem spíše nesouhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 19 %; spíše souhlasilo 20 respondentů, což odpovídá 62 % a naprosto souhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 19 %. Za generaci X s tímto výrokem spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 10 %; spíše souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 45 %, a naprosto souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 45 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 100 %.

Tvrzení č. 2: Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy (vzájemný respekt, komunikace, kolegialita, ochota pomoci si navzájem atd.).

Graf č. 6 Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy

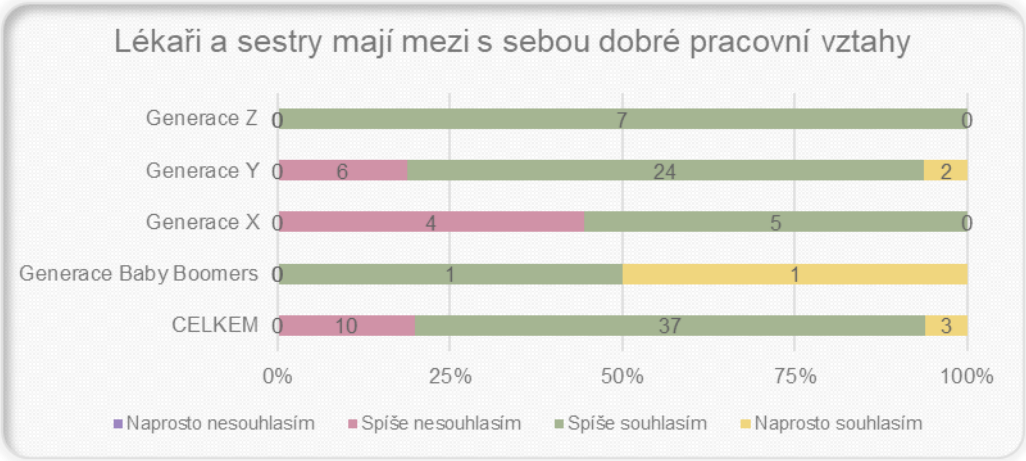

Tabulka č. 6 Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
spíše nesouhlasím	0	0%	6	19%	4	44%	0	0%	10	20%
spíše souhlasím	7	100%	24	75%	5	56%	1	50%	37	74%
naprosto souhlasím	0	0%	2	6%	0	0%	1	50%	3	6%

S výrokem „Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy“ naprosto nesouhlasilo 0 respondentů; spíše nesouhlasilo 10 respondentů, což odpovídá 20 %; spíše souhlasilo 37 respondentů, což odpovídá 74 %; naprosto souhlasili 3 respondenti, což odpovídá 6 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše souhlasilo 7 respondentů, což odpovídá 100 %. Za generaci Y s tímto výrokem spíše nesouhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 19 %; spíše souhlasilo 24 respondentů, což odpovídá 75 %, a naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 6 %. Za generaci X s tímto výrokem spíše nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 44 %, a spíše souhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 56 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %.

Tvrzení č. 17: Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře.

Graf č. 7 Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře

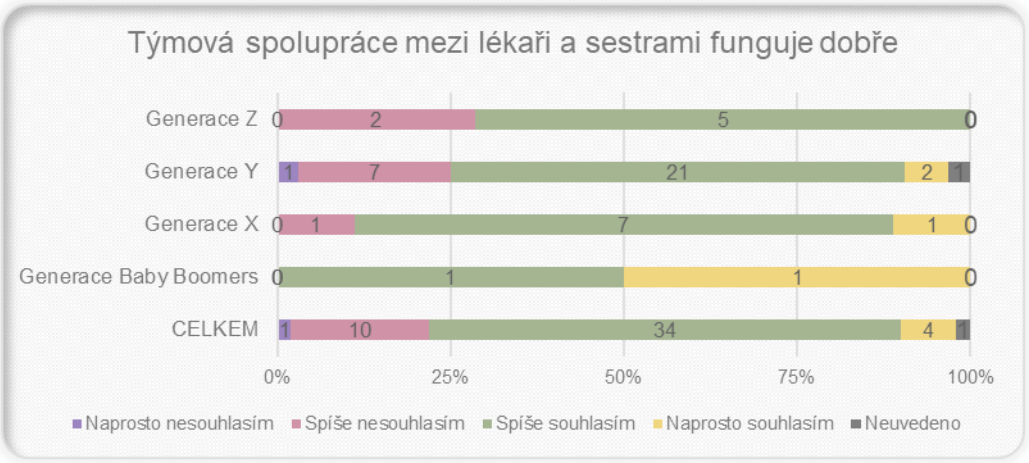

Tabulka č. 7 Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	1	3%	0	0%	0	0%	1	2%
spíše nesouhlasím	2	29%	7	22%	1	11%	0	0%	10	20%
spíše souhlasím	5	71%	21	66%	7	78%	1	50%	34	68%
naprosto souhlasím	0	0%	2	6%	1	11%	1	50%	4	8%
neuvedeno	0	0%	1	3%	0	0%	0	0%	1	2%

S výrokem „Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře“ naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 2 %; spíše nesouhlasilo 10 respondentů, což odpovídá 20 %; spíše souhlasilo 34 respondentů, což odpovídá 68 %; naprosto souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 8 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 2 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 29 %, a spíše souhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 71 %. Za generaci Y s tímto výrokem naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 3 %; spíše nesouhlasilo 7 respondentů, což odpovídá 22 %; spíše souhlasilo 21 respondentů, což odpovídá 66 %; naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 6 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 3 %. Za generaci X s tímto výrokem spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše

souhlasilo 7 respondentů, což odpovídá 78 % a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %.

Tvrzení č. 21: Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru.

Graf č. 8 Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru

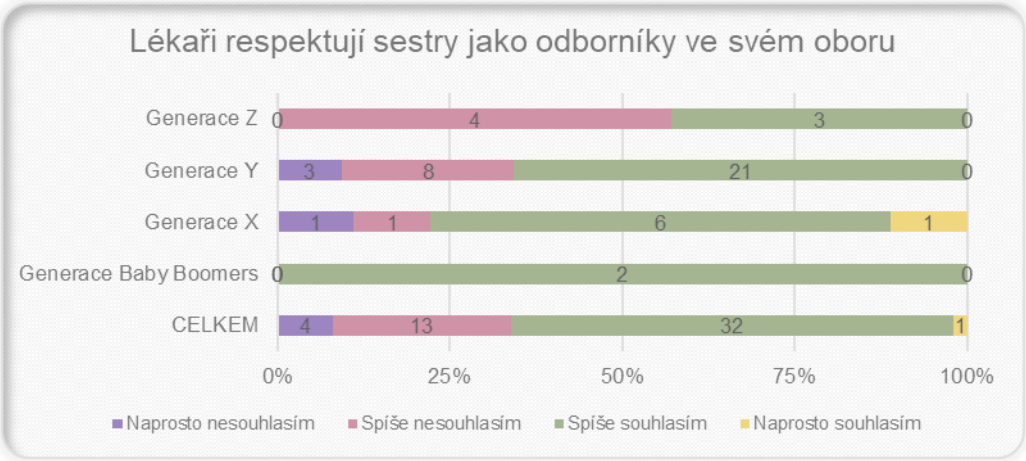

Tabulka č. 8 Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	3	9%	1	11%	0	0%	4	8%
spíše nesouhlasím	4	57%	8	25%	1	11%	0	0%	13	26%
spíše souhlasím	3	43%	21	66%	6	67%	2	100%	32	64%
naprosto souhlasím	0	0%	0	0%	1	11%	0	0%	1	2%

S výrokem „Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru“ naprosto nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 8 %; spíše nesouhlasilo 13 respondentů, což odpovídá 26 %; spíše souhlasilo 32 respondentů, což odpovídá 64 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 2 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 57 %, a spíše souhlasili 3

respondenti, což odpovídá 43 %. Za generaci Y s tímto výrokem naprosto nesouhlasili 3 respondenti, což odpovídá 9 %; spíše nesouhlasilo 8 respondentů, což odpovídá 25 %, a spíše souhlasilo 21 respondentů, což odpovídá 66 %. Za generaci X s tímto výrokem naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše souhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 67 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 100 %.

Tvrzení č. 7: Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester.

Graf č. 9 Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester

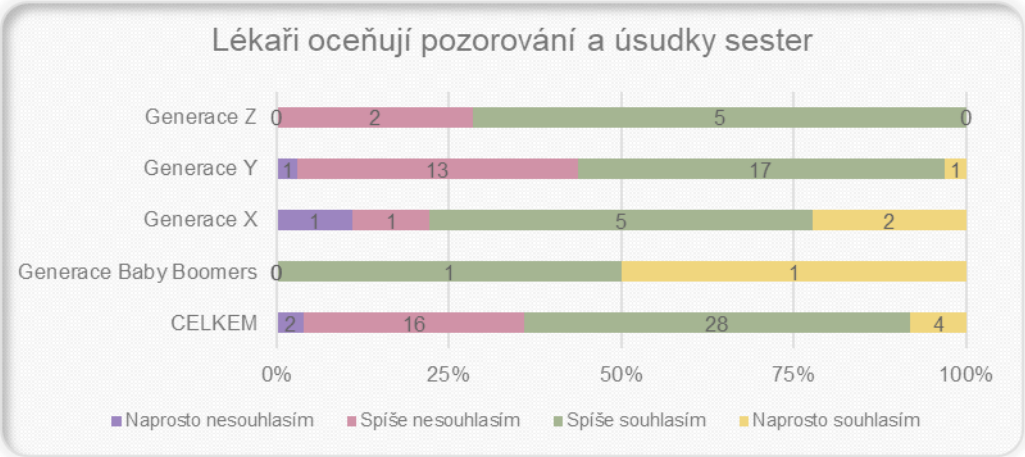

Tabulka č. 9 Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	1	3%	1	11%	0	0%	2	4%
spíše nesouhlasím	2	29%	13	41%	1	11%	0	0%	16	32%
spíše souhlasím	5	71%	17	53%	5	56%	1	50%	28	56%
naprosto souhlasím	0	0%	1	3%	2	22%	1	50%	4	8%

S výrokem „Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester“ naprosto nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 4 %; spíše nesouhlasilo 16 respondentů, což odpovídá 32 %; spíše souhlasilo 28 respondentů, což odpovídá 56 %, a naprosto souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 8 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 29 %, a spíše souhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 71 %. Za generaci Y s tímto výrokem naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 3 %; spíše nesouhlasilo 13 respondentů, což odpovídá 41 %; spíše souhlasilo 17 respondentů, což odpovídá 53 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 3 %. Za generaci X s tímto výrokem naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše souhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 56 %, a naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 22 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %.

Tvrzení č. 13: Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty.

Graf č. 10 Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty

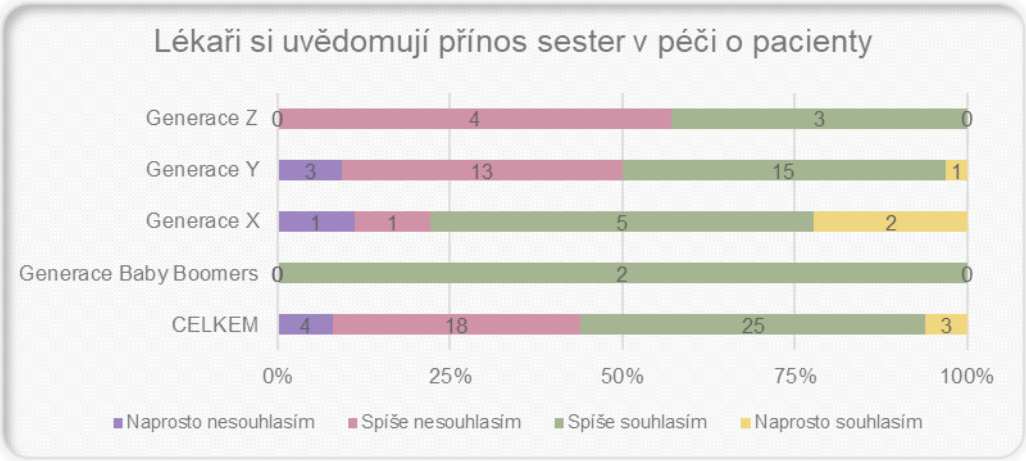

Tabulka č. 10 Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	3	9%	1	11%	0	0%	4	8%
spíše nesouhlasím	4	57%	13	41%	1	11%	0	0%	18	36%
spíše souhlasím	3	43%	15	47%	5	56%	2	100%	25	50%
naprosto souhlasím	0	0%	1	3%	2	22%	0	0%	3	6%

S výrokem „Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty“ naprosto nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 8 %; spíše nesouhlasilo 18 respondentů, což odpovídá 36 %; spíše souhlasilo 25 respondentů, což odpovídá 50 %, a naprosto souhlasili 3 respondenti, což odpovídá 6 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 57 % a spíše souhlasili 3 respondenti, což odpovídá 43 %. Za generaci Y s tímto výrokem naprosto nesouhlasili 3 respondenti, což odpovídá 9 %; spíše nesouhlasilo 13 respondentů, což odpovídá 41 %; spíše souhlasilo 15 respondentů, což odpovídá 47 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 3 %. Za generaci X s tímto výrokem naprosto nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %; spíše souhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 56 %, a naprosto souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 22 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše souhlasili 2 respondenti, což odpovídá 100 %.

Tvrzení č. 30: Lékaři si sester velmi váží.

Graf č. 11 Lékaři si sester velmi váží

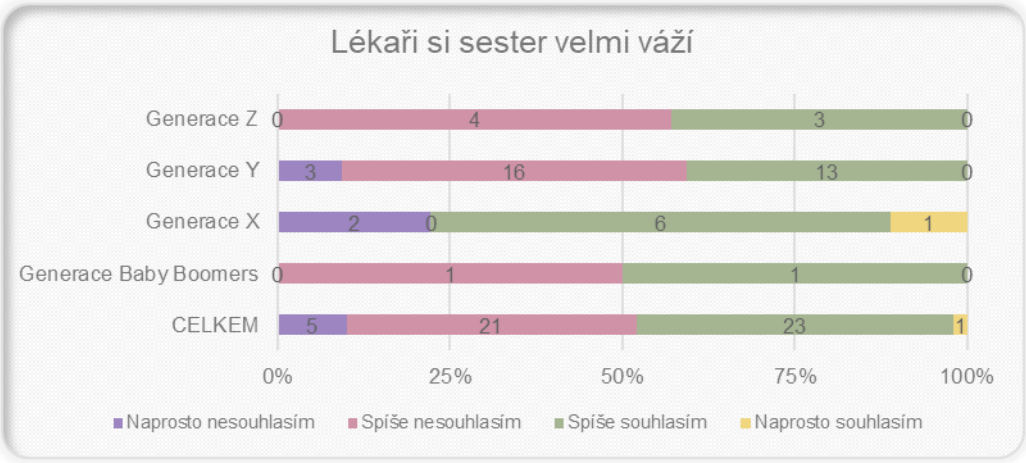

Tabulka č. 11 Lékaři si sester velmi váží

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	3	9%	2	22%	0	0%	5	10%
spíše nesouhlasím	4	57%	16	50%	0	0%	1	50%	21	42%
spíše souhlasím	3	43%	13	41%	6	67%	1	50%	23	46%
naprosto souhlasím	0	0%	0	0%	1	11%	0	0%	1	2%

S výrokem „Lékaři si sester velmi váží“ naprosto nesouhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 10 %; spíše nesouhlasilo 21 respondentů, což odpovídá 42 %; spíše souhlasilo 23 respondentů, což odpovídá 46 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 2 %. Za generaci Z s tímto výrokem spíše nesouhlasili 4 respondenti, což odpovídá 57 %, a spíše souhlasili 3 respondenti, což odpovídá 43 %. Za generaci Y s tímto výrokem naprosto nesouhlasili 3 respondenti, což odpovídá 9 %; spíše nesouhlasilo 16 respondentů, což odpovídá 50 %, a spíše souhlasilo 13 respondentů, což odpovídá 41 %. Za generaci X s tímto výrokem naprosto nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 22 %; spíše souhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 67 %, a naprosto souhlasil 1 respondent, což odpovídá 11 %. Za generaci Baby Boomers s tímto výrokem spíše nesouhlasil

1 respondent, což odpovídá 50 %, a spíše souhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %.

Celkové zhodnocení spolupráce a vztahů dle generací vyjadřuje graf č. 12 a tabulka č.12.

Graf č. 12 Stanoviska jednotlivých generací ke všem tvrzením

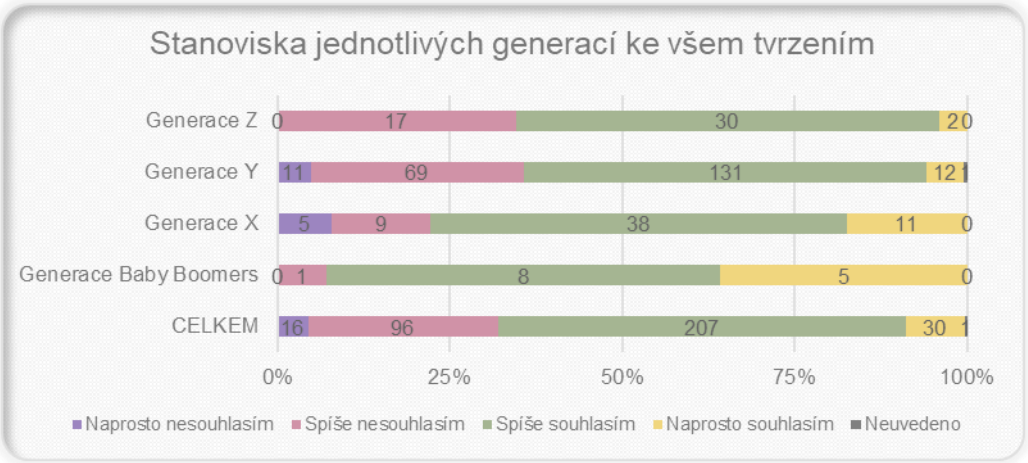

Tabulka č. 12 Stanoviska jednotlivých generací ke všem tvrzením

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
naprosto nesouhlasím	0	0%	11	5%	5	8%	0	0%	16	5%
spíše nesouhlasím	17	35%	69	31%	9	14%	1	7%	96	27%
spíše souhlasím	30	61%	131	58,6%	38	60%	8	57%	207	58,8%
naprosto souhlasím	2	4%	12	5%	11	18%	5	36%	30	9%
neuvedeno	0	0%	1	0,4%	0	0%	0	0%	1	0,2%

Z celkového počtu 350 stanovisek vybrali respondenti naprosto nesouhlasím 16 krát, což odpovídá 5 %; spíše nesouhlasím vybrali respondenti 96 krát, což odpovídá 27 %; spíše souhlasím vybrali respondenti 207 krát, což odpovídá 58,8 %; naprosto souhlasím vybrali respondenti 30 krát, což odpovídá 9 %, a 1 krát 1 respondent neodpověděl, což odpovídá 0,2 %. Respondenti z generace Z si

stanovisko naprosto nesouhlasím nevybrali; stanovisko spíše nesouhlasím vybrali 17 krát, což odpovídá 35 %; stanovisko spíše souhlasím vybrali 30 krát, což odpovídá 61 %, a stanovisko naprosto souhlasím vybrali 2 krát, což odpovídá 4 %. Respondenti z generace Y si stanovisko naprosto nesouhlasím vybrali 11 krát, což odpovídá 5 %; stanovisko spíše nesouhlasím vybrali 69 krát, což odpovídá 31 %; stanovisko spíše souhlasím vybrali 131 krát, což odpovídá 58,6 %; stanovisko naprosto souhlasím vybrali 12 krát, což odpovídá 5 %, a 1 krát 1 respondent neodpověděl, což odpovídá 0,4 %. Respondenti z generace X si stanovisko naprosto nesouhlasím vybrali 5 krát, což odpovídá 8 %; stanovisko spíše nesouhlasím vybrali 9 krát, což odpovídá 14 %; stanovisko spíše souhlasím vybrali 38 krát, což odpovídá 60 %, a stanovisko naprosto souhlasím vybrali 11 krát, což odpovídá 18 %. Respondenti z generace Baby Boomers si stanovisko naprosto nesouhlasím nevybrali; stanovisko spíše nesouhlasím vybrali 1 krát, což odpovídá 7 %; stanovisko spíše souhlasím vybrali 8 krát, což odpovídá 57 %, a stanovisko naprosto souhlasím vybrali 5 krát, což odpovídá 36 %.

Poslední dvě zpracované tvrzení z oddílu vztahy na pracovišti ukazují, jakou roli hraje věk lékařů, případně vzájemná generační sounáležitost.

Tvrzení č. 2: Mám lepší vztah s mladšími lékaři.

Graf č. 13 Mám lepší vztah s mladšími lékaři

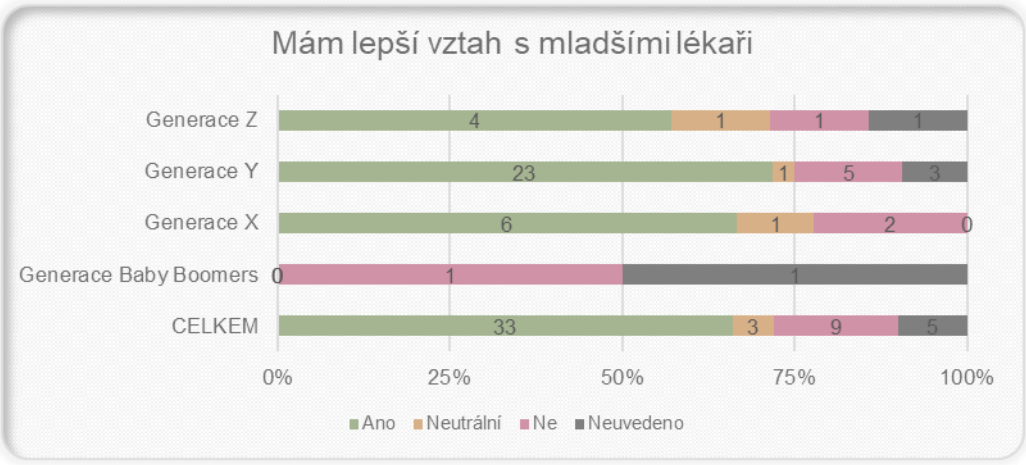

Tabulka č. 13 Mám lepší vztah s mladšími lékaři

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
ano	4	58%	23	72%	6	67%	0	0%	33	66%
neutrální	1	14%	1	3%	1	11%	0	0%	3	6%
ne	1	14%	5	16%	2	22%	1	50%	9	18%
neuvedeno	1	14%	3	9%	0	0%	1	50%	5	10%

S výrokem „Mám lepší vztah s mladšími lékaři“ souhlasilo 33 respondentů, což odpovídá 66 %; neutrální vztah mají 3 respondenti, což odpovídá 6 %; nesouhlasilo 9 respondentů, což odpovídá 18 %, a neodpovědělo 5 respondentů, což odpovídá 10 %. Za generaci Z s tímto výrokem souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 58 %; neutrální vztah má 1 respondent, což odpovídá 14 %; nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 14 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 14 %. Za generaci Y s tímto výrokem souhlasilo 23 respondentů, což odpovídá 72 %; neutrální vztah má 1 respondent, což odpovídá 3 %; nesouhlasilo 5 respondentů, což odpovídá 16 %, a neodpověděli 3 respondenti, což odpovídá 9 %. Za generaci X s tímto výrokem souhlasilo 6 respondentů, což odpovídá 67 %; neutrální vztah má 1 respondent, což odpovídá 11 %, a nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 22 %. Z generace Baby Boomers nesouhlasil 1 respondent, což odpovídá 50 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 50 %.

Tvrzení č. 3: Mám lepší vztah se staršími lékaři.

Graf č. 14 Mám lepší vztah se staršími lékaři

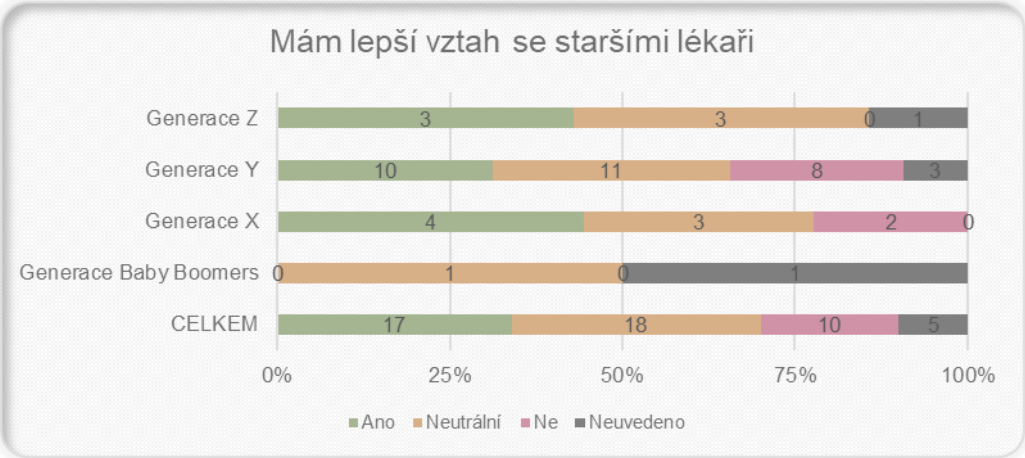

Tabulka č. 14 Mám lepší vztah se staršími lékaři

četnost	Generace Z		Generace Y		Generace X		Generace Baby Boomers		CELKEM	
	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)	absolutní (počet)	relativní (%)
ano	3	43%	10	31%	4	45%	0	0%	17	34%
neutrální	3	43%	11	35%	3	33%	1	50%	18	36%
ne	0	0%	8	25%	2	22%	0	0%	10	20%
neuvedeno	1	14%	3	9%	0	0%	1	50%	5	10%

S výrokem „Mám lepší vztah se staršími lékaři“ souhlasilo 17 respondentů, což odpovídá 34 %; neutrální vztah má 18 respondentů, což odpovídá 36 %; nesouhlasilo 10 respondentů, což odpovídá 20 %, a neodpovědělo 5 respondentů, což odpovídá 10 %. Za generaci Z s tímto výrokem souhlasili 3 respondenti, což odpovídá 43 %; neutrální vztah mají 3 respondenti, což odpovídá 43 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 14 %. Za generaci Y s tímto výrokem souhlasilo 10 respondentů, což odpovídá 31 %; neutrální vztah má 11 respondentů, což odpovídá 35 %; nesouhlasilo 8 respondentů, což odpovídá 25 %, a neodpověděli 3 respondenti, což odpovídá 9 %. Za generaci X s tímto výrokem souhlasili 4 respondenti, což odpovídá 45 %; neutrální vztah mají 3 respondenti, což odpovídá 33 %, a nesouhlasili 2 respondenti, což odpovídá 22 %. Z generace

Baby Boomers má neutrální vztah 1 respondent, což odpovídá 50 %, a neodpověděl 1 respondent, což odpovídá 50 %.

3. Diskuze

Výsledky výzkumu ukázaly, že sestry vztah s lékaři hodnotí spíše pozitivně, a také existující rozdíly v hodnocení mezi generacemi (graf 12). Nejlépe společné vztahy hodnotí generace Baby Boomers, která kladnou odpověď vybrala v 93 %. Nejhůře hodnotí vztahy generace Y, která odpověděla kladně pouze v 63,6 %. Obdobně kritická je i generace Z se svými 65 %. Zajímavé výsledky přineslo okrajové tvrzení stran věku lékařů (graf 13, graf 14). Vyjma generace Baby Boomers uvedlo 66 % respondentů, že má lepší vztah s mladšími lékaři. Naproti tomu vztah se staršími lékaři uvedlo pouze 34 % respondentů. Se staršími lékaři uvádí respondenti nejčastěji neutrální vztah v 36 %. Pro úplnost připomínám průměrný věk respondentů 32 let.

Výzkumem vztahů v ČR se zabývala doc. PhDr. Sylva Bártlová, Ph.D. v letech 2009 až 2010, jejíž celkové výsledky jsou obdobné. Její výzkum ukázal, že pracovní vztahy s lékaři vnímají sestry spíše pozitivně a jsou důležité pro celkovou spokojenost. Významným ukazatelem je uznání lékařů za práci sester, což uvedlo 65,9 % sester, a souvisí s jejich nejvyšším dosaženým vzděláním. Vysokoškolsky vzdělaným sestrám se dostává více uznání. (5) Toto tvrzení je srovnatelné s tvrzením č. 7: Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester, které kladně ohodnotilo celkem 64 % respondentů (graf 14).

Ve srovnání s identickým výzkumem, který byl proveden v západní Evropě, jsou naše výsledky náhledu na vzájemné vztahy spíše podprůměrné. Výzkum RN4CAST, který probíhal v letech 2009 až 2010, ukazuje pozitivnější výsledky (1, 6). Prvně bych ráda poukázala i na rozdíl v základní charakteristice. Průměrný věk pracující evropské sestry je 38 let, oproti věku 32 let v ČR. Mezi evropskými sestrami je průměrně 7,4 % mužů, v ČR je 10 % mužů. Bakalářské vzdělání má průměrně 45 % sester, v ČR má bakalářské vzdělání 36 % sester.

Zatímco české sestry naprosto souhlasili průměrně v 9 % případů (2 % až 28 %, tab. 4), zahraniční sestry uváděli zcela souhlasné stanovisko ve více jak 30 %. U nás bylo nejlépe hodnoceno tvrzení č. 26: Lékaři a sestry spolupracují a to s 28 % zcela souhlasných odpovědí. Nejlépe hodnocené tvrzení v zahraničí bylo

tvrzení č. 2: Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy, a to až v 89,5 % případů. U nás toto tvrzení bylo hodnoceno jako čtvrté nejlepší s 6 %. Nejhůře hodnocené tvrzení u nás i ve všech zkoumaných evropských zemí bylo tvrzení č. 30: Lékaři si sester velmi váží. Nejhůře, ale pořád lépe než v ČR, hodnotili vztahy s lékaři sestry z Polska v 44,3 % případů. Nejlépe spolupráci hodnotí norské sestry s průměrným počtem zcela souhlasných odpovědí v 83,6 % případů.

I když v obou studiích je jednou ze základních charakteristik věk, tak ani jedna z nich neřeší mezigenerační nuance. Problematikou pracovních vztahů se zabýval ve svém výzkumu v různých pracovních odvětví v Thajsku Rachaniphorn Ngotngamwong, Doctor of Education, který zveřejnil v roce 2019. Jeho výsledky odpovídají informacím obsažené v odborné literatuře. Generace Baby Boomers je oddaná svému zaměstnavateli, má problémy s moderní technikou. Generace X je o nepatrně technicky vyspělejší. Generace Y je považována za nestálou a línou, ale holdující moderním technologiím vyžadující je v práci i ve volném čase. (25) O generaci Z se tento výzkum nezmiňuje, ale dá se očekávat soulad s odbornou literaturou, ve které je tato generace popisována jako více technicky vyspělejší a žádající ještě více flexibility než generace Y.

Ngotngamwong navrhuje pro zlepšení mezigeneračních vztahů (lepší komunikaci a snížení konfliktů) vzájemný mentoring, kdy starší generace předává moudrost té mladší, a naopak ta mladší technicky vyspělá generace učí starší generaci digitálním dovednostem, aby mohli být více produktivní. (25)

Bártlová také doporučuje strategii v oblasti vzdělávání zdravotnických pracovníků v problematice pracovních vztahů, např.: společné workshopy, diskuze, společná výuka, kurzy asertivní komunikace apod. (

Toto propojení by mělo být aktuální výzvou pro personální i manažerské řízení, aby si stávající generaci Y udrželi a novou generaci Z získali: zaměřit se na teambuilding všech profesí i generací. I když v dnešní hektické době a nepřetržitém provozu je toto obtížné. Stejně tak je náročné vést a směrovat osoby v pracovním týmu, které nemají rodiči nastavené mantinely, a hrubě narušují vztahy na pracovišti.

Závěr

Ve spolupráci s Ústavem ošetřovatelství jsem měla jedinečnou příležitost zúčastnit se pilotního projektu RN4CAST a zmapovat, jak sestry vnímají vztahy a spolupráci s lékaři a dále tyto výsledky zpracovat z pohledu jednotlivých generací.

Cílem mé práce bylo zjištění, jak vnímají vztahy s lékaři jednotlivé generace sester a jak velké rozdíly v tomto vnímání jsou. Výsledky se shodují s odbornou literaturou. Nejkritičtěji vnímá vztahy generace Y a nejméně kritická je generace Baby Boomers.

Celkově jsou vztahy hodnoceny kladně, což je srovnatelné se studií Bartlové, která proběhla před deseti lety. Ve srovnání s evropskými zeměmi hodnotí české sestry vztahy s lékaři nejhůře. Pro větší objektivnost by bylo vhodné provést výzkum s větším počtem respondentů.

Seznam použité literatury

1. AIKEN, LH., SLOANE, DM., BRUYNEEL, L., VAN DEN HEEDE, K., SERMEUS, W., A RN4CAST KONSORCIUM. *Nurses' reports of working conditions and hospital quality of care in 12 countries in Europe*. International Journal of Nursing Studies, 2013, roč. 50, č. 2, s. 143-153. ISSN 0020-7489. Dostupné z: https://www-sciencedirect-com.ezproxy.is.cuni.cz/science/article/pii/S0020748912004105?via%3Dihub

2. BÁRTLOVÁ, S. *Sociologie medicíny a zdravotnictví*. Vyd. 5., přeprac. Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2003. 188 s. ISBN 80-7013-391-0.

3. BÁRTLOVÁ, S., CHLOUBOVÁ, I., TREŠLOVÁ M. Vztah sestra – lékař. Brno: NCO NZO, 2010. 127 s. ISBN 978-80-7013-526-6.

4. BÁRTLOVÁ, S., SADÍLEK, P., TÓTHOVÁ, V. *Výzkum a ošetřovatelství.* Brno: NCO NZO, 2005. 146 s. ISBN 80-7013-416-X.

5. BÁRTLOVÁ, S., TREŠLOVÁ, M. *Jak nahlížejí sestry na pracovní vztahy s lékaři.* Kontakt, 2010, roč. XII, č. 1, s. 7-19. ISSN 1212-4117. Dostupné z: https://kont.zsf.jcu.cz/pdfs/knt/2010/01/02.pdf

6. BRUYNEEL, L., LESAFFRE, E., MEULEMAN, B. AND SERMEUS, W. *Power Distance and Physician–Nurse Collegial Relations Across 14 European Countries: National Culture is Not Merely a Nuisance Factor in International Comparative Research.* Journal of Nursing Scholarship, 2019, roč 51, č. 6, s. 708-716. ISSN 1527-6546. Dostupné z: https://sigmapubs-onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.is.cuni.cz/doi/full/10.1111/jnu.12514

7. BUŽGOVÁ, R., PLEVOVÁ, I. *Ošetřovatelství I*. Praha: Grada, 2011. 285 s. ISBN 978-80-247-3557-3.

8. ČESKÁ LÉKAŘSKÁ KOMORA. *Etický kodex České lékařské komory* [on-line]. Olomouc: Česká lékařská komora, 1995, novelizováno 2019 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.lkcr.cz/stavovske-predpisy-clk-212.html

9. DIMOCK, M.: *Defining generations: Where Millennials end and Generation Z begins* [on-line]. Washongton, DC: Pew Research Center, 2019 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/01/17/where-millennials-end-and-generation-z-begins/

10. DUŠIČKA, M. (alias Majk Spirit). *Y White: Generacya* [on-line]. Bratislava: Little Beat, 2015 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.supraphonline.cz/album/299163-y-white/cd?trackId=3466439

11. GURKOVÁ, E., ZELENÍKOVÁ, R. *Klinické prostředí v přípravě sester: organizace, strategie, hodnocení*. Praha: Grada Publishing, 2017. 128 s. ISBN 978-80-271-0583-0.

12. HAVLOVY DĚTI. *Havlovy děti Havlovi* [on-line]. Kladno: Havlovy děti, 2019 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.havlovy-deti.cz/

13. HONZÁK, R. *Základy psychologie*. Praha: Galén, 2006. 132 s. ISBN 80-7262-377-x.

14. HORVÁTHOVÁ, P., BLÁHA, J., ČOPÍKOVÁ, A. *Řízení lidských zdrojů: nové trendy*. Praha: Management Press, 2016. 240 s. ISBN 9788072614301.

15. JAMES, O. R. *Generation X, Y and the baby Boomers* [on-line]. New York: Nova Science Publishers, Inc., 2017 [cit. 14. 4. 2020]. 81 s. ISBN 9781536120257. Dostupné z: http://eds.b.ebscohost.com/eds/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzE1NjI3OTZfX0FO0?sid=fd25844d-c9bd-4ed1-8905-63ab26c4e345@sessionmgr103&vid=3&format=EB&rid=1

16. JANDOUREK, J. *Slovník sociologických pojmů: 610 hesel*. Praha: Grada, 2012. 264 s. ISBN 978-80-247-3679-2.

17. JANÍKOVÁ, E., ZELENÍKOVÁ, R. *Ošetřovatelská péče v chirurgii: pro bakalářské a magisterské studium*. Praha: Grada, 2013. 256 s. ISBN 978-80-247-4412-4.

18. JURICOVÁ, A. *Preference v oblasti zaměstnaneckých výhod u různých generací pracovníků.* Praha, 2015. Bakalářská práce. Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Katedra andragogiky a personálního řízení. Vedoucí práce PhDr. Renata Kocianová, PhD.

19. KUTNOHORSKÁ, J. *Etika v ošetřovatelství*. Praha: Grada, 2007. 164 s. ISBN 978-80-247-2069-2.

20. KUTNOHORSKÁ, J. *Výzkum v ošetřovatelství.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 175 s. ISBN 978-80-247-2713-4.

21. MAŇÁK, V. *Existují Havlovy děti?* [on-line]. Praha: ČT 24, 2009 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://ct24.ceskatelevize.cz/nazory/1380842-existuji-havlovy-deti

22. MCCRINDLE, M., WOLFINGER, E. *The ABC of XYZ: understanding the global generations* [on-line]. Sydney: UNSW Press, 2009, update 2014 [cit. 14. 4. 2020]. 269 s. ISBN 1742230350. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/328347222_The_ABC_of_XYZ_Understanding_the_Global_Generations

23. MEZINÁRODNÍ RADA SESTER: *Mezinárodní etický kodex pro sestry* [on-line]. Praha: Česká asociace sester, 2012 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.cnna.cz/icn-eticky-kodex/

24. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ. *Aktuálně o koronaviru* [on-line]. Praha: MZČR, 2020 [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: https://koronavirus.mzcr.cz/

25. NGOTNGAMWONG, R. *Working with Millennials: From the Perspective of Baby Boomers and Gen Xers*. Human Behavior Development & Society, 2019, roč. 20, č. 2, s. 62–73. ISSN 2651-1762.
Dostupné z:
http://web.b.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=7&sid=d8041af3-01a4-42b6-a3eb-b16856c33989%40sessionmgr103

26. PTÁČEK, R., BARTŮNĚK, P. et kol. *Etika a komunikace v medicíně.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2011. 528 s. ISBN 978-80-247-3976-2

27. PTÁČEK, R., BARTŮNĚK P. *Lékař a pacient v moderní medicíně: etické, právní, psychologické a klinické aspekty*. Praha: Grada Publishing, 2015. 191 s. ISBN 978-80-247-5788-9.

28. RALEIGH, Donald J. *Soviet baby Boomers: an oral history of Russia's Cold War generation* [on-line]. New York: Oxford University Press, 2012 [cit. 14. 4. 2020]. 421 s. ISBN 9780199744343. Dostupné z:
http://eds.b.ebscohost.com/eds/ebookviewer/ebook/bmxlYmtfXzQwNTk1N19fQU41?sid=fd25844d-c9bd-4ed1-8905-63ab26c4e345@sessionmgr103&vid=6&format=EB&rid=1

29. REICHEL, J. *Kapitoly systematické sociologie.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 240 s. ISBN 978-80-247-2594-9.

30. ŠKRLA, P., ŠKRLOVÁ, M. *Kreativní ošetřovatelský management.* Praha: Advent – Orion, 2003. 477 s. ISBN 80-7162-841-1.

31. VENGLÁŘOVÁ, M., MAHROVÁ, G. *Komunikace pro zdravotní sestry.* Praha: Grada Publishing, a.s., 2006. 144 s. ISBN 80-247-1262-8.

32. ZEMAN, M., KRŠKA, Z. *Chirurgická propedeutika*. 3., přeprac. a dopl. vyd. [i.e. 4. vyd.]. Praha: Grada, 2011. 512 s. ISBN 978-80-247-3770-6.

Seznam obrázků, tabulek a grafů

Obrázky

Obrázek č. 1 Nejednotné vymezení a terminologie 50
Obrázek č. 2 Nejednotná terminologie 51
Obrázek č. 3 Věk generací v roce 2019 dle Pew Research Centre 52

Tabulky

Tabulka č. 1 Věková struktura dle generací 23
Tabulka č. 2 Pohlaví dle generací 24
Tabulka č. 3 Vzdělání dle generací 25
Tabulka č. 4 Stanoviska všech generací k jednotlivým tvrzením 27
Tabulka č. 5 Lékaři a sestry spolupracují 28
Tabulka č. 6 Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy 29
Tabulka č. 7 Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře 30
Tabulka č. 8 Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru 31
Tabulka č. 9 Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester 32
Tabulka č. 10 Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty 34
Tabulka č. 11 Lékaři si sester velmi váží 35
Tabulka č. 12 Stanoviska jednotlivých generací ke všem tvrzením 36
Tabulka č. 13 Mám lepší vztah s mladšími lékaři 38
Tabulka č. 14 Mám lepší vztah se staršími lékaři 39

Grafy

Graf č. 1 Věková struktura dle generací 23
Graf č. 2 Pohlaví dle generací 24
Graf č. 3 Vzdělání dle generací 25
Graf č. 4 Stanoviska všech generací k jednotlivým tvrzením 27
Graf č. 5 Lékaři a sestry spolupracují 28
Graf č. 6 Lékaři a sestry mají mezi s sebou dobré pracovní vztahy 29
Graf č. 7 Týmová spolupráce mezi lékaři a sestrami funguje dobře 30
Graf č. 8 Lékaři respektují sestry jako odborníky ve svém oboru 31
Graf č. 9 Lékaři oceňují pozorování a úsudky sester 32
Graf č. 10 Lékaři si uvědomují přínos sester v péči o pacienty 33
Graf č. 11 Lékaři si sester velmi váží 35
Graf č. 12 Stanoviska jednotlivých generací ke všem tvrzením 36
Graf č. 13 Mám lepší vztah s mladšími lékaři 37
Graf č. 14 Mám lepší vztah se staršími lékaři 39

Seznam příloh

Příloha č. 1: Obrázek č. 1 Nejednotné vymezení a terminologie

Příloha č. 2: Obrázek č. 2 Nejednotná terminologie

Příloha č. 3: Obrázek č. 3 Věk generací v roce 2019 dle Pew Research Centre

Přílohy

Příloha č. 1: Obrázek č. 1 Nejednotné vymezení a terminologie

Tab. 2: Nejednotná terminologie a časové vymezení vybraných tří generací v podání šesti nejcitovanějších autorů (upraveno podle Reeves, Oh, 2013, s. 296)

Zdroj	Baby boomers	Generace X	Generace Y
Howe a Strauss (2000)	Boom Generation (1943–1960)	13th Generation (1961–1981)	Millennial Generation (1982–2000)
Lancaster a Stillman (2002)	Baby Boomers (1946–1964)	Generation Xers (1965–1980)	Millennial Generation, Echo Boomer, Gen-Y, Baby Busters, Generation Next (1981–1999)
Martin a Tulgan (2002)	Baby Boomers (1946–1960)	Generation X (1965–1977)	Millennials (1978–2000)
Oblinger a Oblinger (2005)	Baby Boomers (1947–1964)	Gen-Xers (1965–1980)	Gen-Y, NetGen, Millennials (1981–1995)
Tapscott (1998)	Baby Boom Generation (1946–1964)	Generation X (1965–1975)	Digital Generation (1976–2000)
Zemke a kol. (2000)	Baby Boomers (1943–1960)	Gen-Xers (1960–1980)	Nexters (1980–1999)

Zdroj: (15)

Příloha č. 2: Obrázek č. 2 Nejednotná terminologie

Table 1.2 | Labels across the generations

Builders	Boomers	Gen X	Gen Y	Gen Z
The lucky generation	The baby boomers	The options generation	The millennials	Zeds (Australian English)
The veterans	The sandwich generation	Post-boomers	Net generation	Zees (American English)
Pre-boomers	Generation Jones (cusp generation)	Baby busters	Dot.com generation	Bubble-wrap kids
The greatest generation	The love generation	Slackers	Echo boomers	The new millennials
The silent generation	War babies	MTV generation	Generation M (media)	Tweens
The frugal generation	Digital transactors	The doom generation	The digital natives	Digital integrators
The pre-war generation	The beatniks	X-ers	Google generation	The up-ageing generation
The war generation	The hippies	The gap generation	Click 'n' go kids	Generation Recession
The Depression generation	Vietnam generation	Boomerang generation	Generation whY	Screenagers
The beat generation	Disco generation	The latchkey kids	Ygen	iGen
The seniors		The 13th generation (America only)		
The GI generation		The Pepsi generation		

Zdroj: (19)

Příloha č. 3: Obrázek č. 3 Věk generací v roce 2019 dle Pew Research Centre

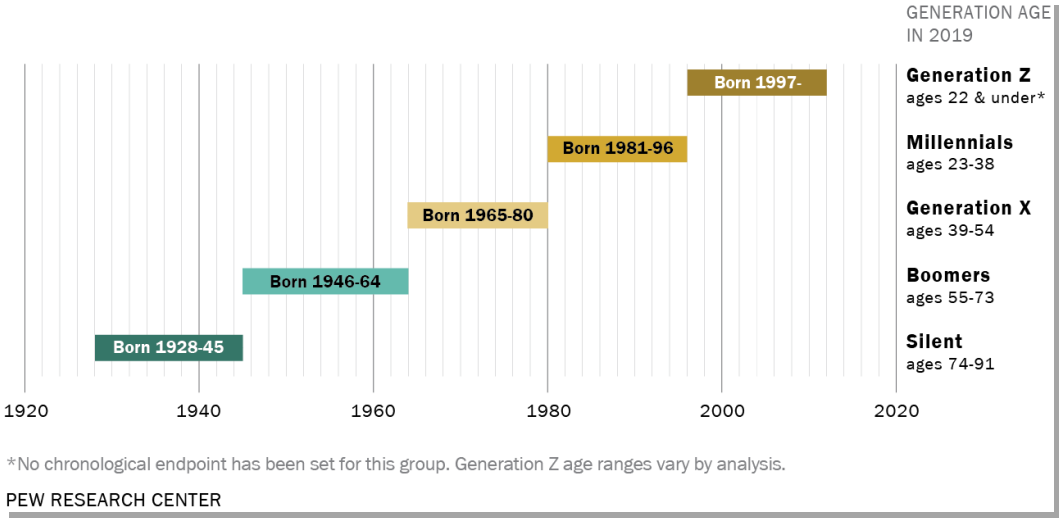

Zdroj: https://www.pewresearch.org/topic